

Alergiczne zapalenie oskrzeli kotów – astma kotów

dr Marcin Szczepanik specjalista chorób psów i kotów

Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych Zwierząt Zakład Diagnostyki Klinicznej i Dermatologii Weterynaryjnej AR w Lublinie

Celem artykułu jest przybliżenie Czytelnikom jednej z alergicznych chorób kotów, której objawy dotyczą układu oddechowego. Alergiczne zapalenie oskrzeli kotów, jest problemem, który stanowi poważne zagrożenia dla życia naszych pupili. Może on dotyczyć około 1% populacji kotów. Oprócz człowieka, koty są jedynym gatunkiem zwierząt, u którego alergiczne zapalenie oskrzeli (astma) występuje stosunkowo często.

Astma kotów jest zespołem chorobowym o podłożu alergicznym. U takich zwierząt normalnie dostające się do dróg oddechowych alergeny (takie jak przykładowo kurz domowy lub pyłki roślin, które u zwierząt zdrowych nie wywołują jakiegokolwiek reakcji) prowadzą do reakcji nadmiernej, co z kolei powoduje skurcz mięśni gładkich w oskrzelach. Dodatkowo dochodzi do zwiększonej produkcji śluzu oraz powstania zmian zapalnych. Wszystkie te czynniki powodują zwężenie dróg oddechowych i trudności w oddychaniu. Pod względem patofizjologicznym choroba ta zbliżona jest do astmy młodzieńczej u ludzi i związana jest z reakcją nadwrażliwością typu I i III. Chorobę tą można zdefiniować jako zespół chorobowy tła zapalnego z aktywnym udziałem licznych komórek w tym mastocytów i eozynofików polegający na napadowym, okresowo występującym, odwracalnym zwężeniem dolnych dróg oddechowych z nadreaktywnością oskrzeli. U ludzi wiele przypadków astmy ma podłoże genetyczne, nie dowiedziono jednak do tej pory takiego podłoża w przypadku kotów. Ponieważ istnieją podobieństwa w przyczynach i przebiegu choroby między ludźmi i kotami nie można w pełni wykluczyć, że u tych ostatnich ma ona również podłoże genetyczne.

Alergiczne zapalenie oskrzeli może wystąpić u kota każdej rasy i w każdym wieku, Jednak najczęściej obserwuje się tą chorobę u zwierząt młodych lub w średnim wieku (głównie pomiędzy 2 a 8 rokiem życia), częściej również choroba występuje u kotów orientalnych i syjamskich. Dominującymi objawami klinicznymi związanymi z tą jednostką chorobową są ataki duszności i utrudnione oddychanie połączone z napadowym kaszlem. W związku z dusznością koty mogą oddychać przez otwarty pyszczek. U niektórych zwierząt choroba może mieć przebieg przewlekły i rozwijać się powoli, u innych natomiast przybiegać jako szybko rozwijający się atak astmy. Ze względu na nasilenie objawów klinicznych przy

tej jednostce chorobowej mogą występować dwa rodzaje ataków: połączony z występowaniem u zwierzęcia sinicy i atak astmy bez tego objawu. Z oczywistych względów ten pierwszy rodzaj ataku jest dla zwierzęcia groźniejszy, ponieważ wiąże się z niewydolnością oddechową. W przypadku, gdy u zwierzęcia pojawi się sinica, co możemy poznać po zmianie barwy języka, policzków lub warg (które normalnie powinny mieć kolor różowy a w takiej sytuacji stają się sine) niezbędna jest natychmiastowa interwencja lekarza. W niektórych przypadkach, dodatkowo, u kotów z astmą może dojść do powstania odmy opłucnowej, co dodatkowo pogłębia duszność.

Generalnie przebieg choroby można podzielić na trzy rodzaje w zależności od ciężkości objawów:

- łagodny, kiedy objawy pojawiają się sporadycznie i nie przeszkadzają kotu w jego codziennych czynnościach.
- średniego stopnia, kiedy pojawiający się kaszel i duszność mogą prowadzić do tego, że kot będzie się budził w nocy.
- ciężki, kiedy ataki kaszlu i duszności pojawiają się kilkakrotnie dziennie i uniemożliwiają kotu normalne funkcjonowanie.

Rozpoznanie tej choroby nie jest łatwe. By było ono pewne należy posłużyć się szeregiem technik diagnostycznych. U zwierząt należy wykluczyć inne choroby, które mogą prowadzić do występowania kaszlu, duszności i sinicy (takich jak niewydolność serca, zapalenie oskrzeli, zapalenie płuc, ciała obce w drogach oddechowych, nowotwory płuc). Osłuchiwanie klatki piersiowej i stwierdzenie obecności patologicznych szmerów oddechowych jest pomocne w rozpoznaniu. U zwierzęcia należy wykonać zdjęcie RTG, bardzo użyteczną techniką diagnostyczną jest też badanie endoskopowe. Podczas wykonywania tego typu badania dodatkowo wykonuje się popłuczyny z drzewa oskrzelowego. Tak uzyskany materiał poddaje się dalszym badaniom. W większości przypadków choroby w uzyskanym materiale stwierdza się charakterystyczne dla chorób alergicznych eozynofile. Pomocne jest również badanie krwi, które umożliwia stwierdzenie u zwierzęcia eozynofili, która świadczy właśnie o procesie alergicznym. W wielu przypadkach potwierdzeniem rozpoznania jest pozytywna odpowiedź zwierzęcia na podawanie leków. Rozpoznanie czynnika uczulającego jest możliwe dopiero po wykonaniu diagnostyki immunologicznej.

W przypadku, gdy mamy do czynienia z atakiem przebiegającym z objawami sinicy bardzo ważna jest szybka interwencja lekarska. Jeżeli nie zostanie ona podjęta w porę może dojść nawet do śmierci zwierzęcia. Lekarz w takiej sytuacji poda zwierzęciu tlen oraz

dożylnie leki hamujące reakcje zapalną (glikokortykosteroidy) i /lub leki rozszerzające oskrzela (jak na przykład aminofilina), a w przypadku, gdy nie odniesie to skutku również adrenalinę lub atropinę. Leki rozszerzające oskrzela mogą być podawane kotom również w postaci inhalacji.

Po podaniu leków i ustąpieniu objawów klinicznych bardzo ważne jest odpowiednie postępowanie z chorym kotem, tak by w przyszłości nie dopuszczać do powstawania tego typu objawów. Jako leczenie podtrzymujące kotom najczęściej podaje się przeciwzapalne dawki glikokortykosteroidów. Na szczęście koty w przeciwieństwie do psów zwykle dosyć dobrze znoszą nawet długotrwałe podawania tych leków bez zauważalnych objawów ubocznych. Należy jednak zawsze stosować u zwierzęcia minimalną skuteczną dawkę, która do każdego przypadku należy dobrać indywidualnie. Glikokortykosteroidy mogą być również podawane kotom inhalacyjnie. Często stosowanym preparatem jest np. flutikazon stosowany również w przypadku astmy u ludzi. W niektórych przypadkach skuteczne może być również stosowanie leków przeciwhistaminowych. Ostatnio w leczeniu chorób alergicznych u zwierząt stosuje się również cyklosporynę A. Lek ten, ponieważ działa w inny sposób nie niesie za sobą niebezpieczeństw związanych z podawaniem glikokortykosteroidów. Jego wadą pozostaje niestety wysoka cena, która na szczęście nie jest aż tak uciążliwa w związku z niewielką masą naszych pupili (przykładowo terapia średniej wielkości kota wyniesie od 500 do 1000 zł w ciągu roku). O ile jest to możliwe należy ustalić czynnik, który jest odpowiedzialny za rozwój uczulenia u zwierzęcia. Można tu wykorzystać testy śródskórne lub też posłużyć się dostępnymi obecnie komercyjnie testami *in vitro*. Po ustaleniu czynnika uczulającego o ile to możliwe należy go wyeliminować z otoczenia zwierzęcia. Niestety w większości przypadków czynnikiem uczulającym (podobnie jak w przypadku atopii) są powszechnie występujące w środowisku alergeny (takie jak np. roztocza kurzu domowego, pyłki roślin), których nie można całkowicie usunąć. Jak do tej pory stosowana w atopii immunoterapia swoista nie znalazła zastosowania w leczeniu astmy u kotów. Unikanie wszelkich czynników mogących drażnić drogi oddechowe jest również wskazane w takich przypadkach. Czynnikiem, które mogą nasilać objawy chorobowe są przykładowo dym tytoniowy lub różnego typu odświeżacze powietrza w sprayu.

Jeżeli u Państwa pupila lekarz rozpozna alergiczne zapalenie oskrzeli nie oznacza to, że kot nie będzie w stanie normalnie funkcjonować, jeśli zostanie wprowadzone odpowiednie leczenie kot dalej będzie mógł się cieszyć życiem.